

Miljö- och byggnadsnämndens delårsrapport augusti 2025

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	3
2	Uppdrag och ansvar	4
3	Väsentliga händelser	5
4	Uppföljning av mål	6
4.1	Kommunfullmäktiges målbild och övergripande mål	6
4.2	Utvecklingsmål för grunduppdraget	9
5	Uppföljning av riktade satsningar och uppdrag	10
5.1	Satsningar och uppdrag från kommunfullmäktige	10
5.2	Satsningar och uppdrag från nämnden	11
6	Väsentliga personalförhållanden	11
7	Uppföljning ekonomi	12
7.1	Ekonomisk analys	13
7.2	Åtgärder för budget i balans	15
7.3	Uppföljning volymer	15
8	Investeringsredovisning	15
8.1	Investeringsredovisning, årlig budget	15
9	Förväntad utveckling	16

1 Sammanfattning

En ny förvaltning

Miljö- och byggnadsnämnden är sedan 1 januari ansvarig för den nya miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen. Första tertialet blev speciellt eftersom den nya förvaltningschefen började i slutet av april och därför inte deltog i arbetet med verksamhetsanalyser, budgetförutsättningar och taxor 2026, men arbetet fortsätter under hösten inför beslut. Det pågår ett internt arbete med att skapa strukturer och rutiner. Det har också genomförts två uppskattade förvaltningsdagar. Organisationsförändringen verkar inte ha påverkat sjukfrånvaro och personalomsättning negativt, sjukfrånvaron ligger under målet 5% och personalomsättningen är låg. I september genomförs en medarbetarundersökning där svaren blir viktiga för arbetet framåt.

Viktiga händelser

Bland händelser av större vikt kan nämnas omfattande förändringar i plan- och bygglagen som medför ett stort omställningsarbete. Arbetet med 3D-modellen och Blåjuskollen fortsätter och kommunen har deltagit i framtagande av en ny nationell strategisk plan för informationsförsörjning på geodataområdet. Samarbetet mellan avdelningarna utvecklas och stärks, exempelvis att en miljöinspektör deltar i mark- och exploateringsprojekt. Efter beslut i kommunstyrelsen har planering av hamnområdet påbörjats och exploateringsprojektet Norra Myran har tagit fram gränsvärden för klimatpåverkan för både kvartersmark och kommunens mark. Översiktsplan 2040 med fokus på landsbygden och de mindre tätorterna har beslutats i kommunfullmäktige.

Uppföljning av mål

Trygghet: Kart-, mät- och GIS-tjänster levereras med den kvalitet och de handläggningstider som efterfrågas. Bygglovshandläggningen följer de lagstadgade tidsfrister som finns och erbjuder rådgivning. Miljöavdelningen träffar krögare för att skapa trygghet kring tillsynen. Kompetens tillhandahålls kommunstyrelsen för markförvaltning, strategiska markfrågor och exploatering för att säkerställa kommunens samhällsbyggande.

Samhörighet: Kart- mät- och GIS-tjänster nyttjas för att göra analyser och visualiseringar som förenklar dialogen med medborgarna. Förvaltningen deltar i branschmöten och samverkansmöten med interna och externa parter i syfte att öka kunskapen och regelefterlevnaden. Bildandet av den nya förvaltningen har ökat förståelsen för olika perspektiv i samhällsbyggnadsprocessen.

Självständighet: Förvaltningen går att nå på flera sätt, däribland mejl, post, telefon och fysiska möten. E-tjänster har tagits fram som förenklar ärendehantering och dialogen med förvaltningen. Genom webbkartor ges möjlighet att självständigt söka svar på frågor.

Stolthet: Medarbetarna känner stolthet över att arbetsplatsen är modern och att det finns möjlighet att utveckla ny teknik. Den digitala miljön underlättar utbytet med andra kommuner utan att behöva resa. Höga resultat i nöjdhetsmätningar bidrar till stolthet. Medarbetarna är stolta över att kunna bidra med kompetens och kvalitet i uppdrag från kommunstyrelsen.

Nämndens egna mål: Den nya förvaltningen har startat flera utvecklingsarbeten för att stärka samarbetet mellan avdelningarna och att öka förståelsen för varandras verksamheter. Nyttan av geodata i samhällsbyggnadsprocessen är tydlig. Ett arbete pågår för att kartan ska uppnå kvalitetsnivån enligt "Blåjuskollen". Förutsättningarna att skapa en effektiv samhällsbyggnadsprocess har förbättrats när samhällsbyggande och tillsyn samlas i en förvaltning, vilket även bidrar till en attraktiv arbetsplats.

Uppföljning av riktade satsningar och uppdrag

Förvaltningen medverkar i det brottsförebyggande samarbetet mellan kommunerna i Mälardalen. Miljöavdelningen som har en särskild roll i kriser har utbildats inom krisberedskap och sett över

aktuella krisberedskapsplaner. Mark- och exploateringsavdelningen har en aktiv roll i arbete med brottsförebyggande arbetet, kriminalitet och organiserad brottslighet inom ramen för Sunt samhällsbyggande.

Det finns ett inplanerat studiebesök med jobbcentrum för att se om det går att tillgodose behovet av praktikplatser. Byggavdelningen tar emot LIA-praktikanter som en del av yrkeshögskolornas utbildning av bygglovshandläggare.

Förvaltningen arbetar aktivt med service och bemötande där nöjdhetsindex, NKI, för ärenden 2024 ökade till 74. Förvaltningen deltar i branschträffar som näringslivsenheten anordnar med exempelvis byggföretag och krögare.

Uppföljning av ekonomi

Miljö- och byggnadsnämndens utfall för perioden januari-augusti är -26,7 miljoner kronor och motsvarar en avvikelse mot budget för samma period på plus 3,0 miljoner kronor. Avvikelsen förklaras främst av att budget för intäkterna periodiseras jämnt över året medan utfallet inte följer samma periodicitet men även av lägre personalkostnader på grund av vakanta tjänster och ledigheter samt lägre advokat- och konsultkostnader.

Helårsprognosen är 44,6 miljoner kronor, vilket ger en avvikelse mot årets budget motsvarande ett underskott på 0,1 miljoner kronor. Där ingår de beslutade men ofinansierade tjänsterna inom förvaltningsledningen respektive förorenad mark. Besparingar har gjorts genom att inte återbesätta vakanta tjänster, men det medför samtidigt att intäkterna minskar. I helårsprognosen ingår också en post på 1,35 miljoner kronor för deponier som i dagsläget är oförbrukad.

Förväntad utveckling

Det interna arbetet med strukturer och processer behöver fortsätta för att samhällsbyggnadsprocessen ska bli effektiv och att ärendehanteringens kvalitetssäkras i såväl miljö- och byggnadsnämnden som kommunstyrelsen. Fungerande arbetsprocesser är också grundläggande för arbetsmiljö, engagemang och trivsel på förvaltningen.

Kart- och GIS-avdelningen behöver utökas för att kunna utgöra en strategisk resurs i kommunens arbete med digitalisering/innovation, klimat och krisberedskap. Användning av AI inom exploatering kommer att öka med till exempel digitala tvillingar av stadsdelar och simuleringar av climateffekter.

Inom miljöavdelningens områden blir lagstiftningen strängare, gränsvärden sänks och handläggningen förväntas ske snabbare. Lagstiftningsändringar kräver tid för inläsning och kunskapshöjning, vilket kräver mer resurser för att hinna med grunduppdraget.

Det pågår omfattande lagändringar som medför stor påverkan på byggavdelningen, exempelvis i den tekniska granskningen och antalet tillsynsärenden väntas öka. Behovet av information och rådgivning väntas öka och kostnadstäckningsgraden förväntas minska.

Arbetet med att omvandla hamnen till en blandad stadsdel behöver resursförstärkas för hantering av tillstånds-, sanerings- och miljöfrågor i exploateringsprojekt. Under de kommande åren behöver fler åtgärder göras för klimatanpassning. Inom strategisk planering har det varit svårt att rekrytera en vattenstrateg, vilket påverkar kommunens vattenarbete.

2 Uppdrag och ansvar

Miljö- och byggnadsnämndens uppdrag är att fullgöra kommunens myndighetsutövning och rådgivning enligt miljöbalken, plan- och bygglagen, livsmedelslagen, tobakslagen, alkohollagen, lagen om handel med receptfria läkemedel, smittskyddslagen, strålskyddslagen, lagen om lägenhetsregister med mera. Nämnden arbetar med miljö- och livsmedelstillsyn, serveringstillstånd, tillsyn av försäljning av tobak och försäljning av receptfria läkemedel,

bygglovsprövning, byggnadstillsyn, namngivning, underhåll och förvaltning av geografiska data, kartframställning, utstakning av byggnader och fastigheter samt samordning av kommunens GIS-tjänster.

Miljö- och byggnadsnämnden är arbetsgivare och arbetsmiljöansvarig för miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen. Förvaltningen arbetar även på uppdrag av kommunstyrelsen i plan-, mark- och exploateringsärenden. Medarbetarna är vår viktigaste resurs och vi menar att en god arbetsmiljö och engagerade medarbetare är avgörande för verksamheternas effektivitet och utveckling samt kundnöjdhet. På förvaltningen arbetar knappt hundra medarbetare organiserade i fem avdelningar och fyra enheter.

Nämnden ska upplevas vara en modern och effektiv myndighet som är rättssäker, likabehandlande och har ett bra bemötande. Vi ger bästa möjliga service inom ramen för nämndens uppdrag och resurser.

Miljöavdelningen utför regelbunden tillsyn, handlägger anmälningar och ansökningar, klagomål och annat inkommande. Avdelningen närvarar i tidiga skeden i samhällsbyggnadsprocessen, samverkar internt och externt i syfte att effektivisera och skapa förståelse och trygghet i det som kan upplevas som komplexa och svåra processer.

Byggavdelningen utför tillsyn och handlägger ärenden om lov och förhandsbesked, utför byggnadsinspektioner och ger rådgivning. Avdelningen deltar i samhällsplaneringens tidiga skeden, följer samhällsutvecklingen och verkar för en hållbar utveckling genom sitt arbete och genom att ge god service och rådgivning till medborgarna.

Kart- och GIS-avdelningen tillhandahåller kart- mät- och GIS-tjänster och förvaltar, utvecklar och samordnar ett kommungemensamt geografiskt informationssystem (GIS). Avdelningen arbetar med kartframställning, utstakning och lägeskontroll för plan- och bygglovsprocessen, mätuppdrag åt VA, namngivning, adressättning, med mera. Geografiska data tillgängliggörs i en mängd olika former, via webbkartor och karttjänster, utifrån behov och för att skapa goda förutsättningar för kommunens fortsatta utveckling.

Mark- och exploateringsverksamheten arbetar för att tillgodose de kommunala markbehoven på lång sikt, att säkerställa översiktsplanens och den fördjupade översiktsplanens genomförande på såväl kommunalt som privat ägd mark, att utveckla och förvalta kommunalt ägd mark utifrån uppsatta mål, att bedriva samhällsutveckling och hållbarhetsarbete samt att upplåta mark för interna och externa behov.

3 Väsentliga händelser

Miljö- och byggnadsnämnden är sedan 1 januari ansvarig för den nya miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen. Första tertialet blev speciellt eftersom den nya förvaltningschefen började i slutet av april och därför inte kunde delta i arbetet med verksamhetsanalyser och budgetförutsättningar 2026 men arbetet fortsätter under hösten. Det pågår ett arbete för att skapa strukturer och rutiner. Det har också genomförts två uppskattade förvaltningsdagar.

Lantmäteriet har under våren sagt upp KFF-avtalet (kommunala förrättningsförberedelser) med Enköping och ett stort antal andra kommuner. Det innebär ett bortfall av intäkter och arbetsuppgifter för kart- och GIS-avdelningen men gör samtidigt att det skapas utrymme för andra värde- och intäktskapande arbetsuppgifter. Hur framtiden för samverkan mellan Lantmäteriet och kommunerna ser ut är än så länge oklart. Lantmäteriet har fortsatt stopp på sina digitala karttjänster och har inga besked om när problemen kan vara lösta. Under våren har Enköping som en av 18 kommuner deltagit i framtagande av en ny nationell strategisk plan för informationsförsörjning på geodataområdet, vilken Lantmäteriet har fått i uppdrag att presentera för departementet senast 31 aug 2025. Det förslag till ny taxa för geodataverksamheten som nämnden beslutade om i april kommer att ge kommunen goda förutsättningar att anpassa sig till

den nationella utvecklingen. Samma kan sägas om 3D-modellen och Blåljuskollen, för vilka arbetet har fortsatt under delåret.

Byggavdelningen påverkas av flera ändringar i plan- och bygglagen genomförs under 2025, en trädde i kraft den 1 juli och en planeras att träda i kraft den 1 december 2025. Detta innebär att avdelningens arbetssätt behöver ses över och anpassas till de nya kraven som ställs. En planerad uppdatering av avdelningens ärendehanteringssystem är under genomförande. Alla förändringar kräver stor administrativ insats och behov av utbildningar för att möta de krav som ändringarna i lagstiftningen medför. Det finns även positiva tendenser när det gäller byggkonjunkturen då vi sett att ärendeflödet har ökat.

Miljöavdelningen har avsatt tid för en miljöinspektör att delta i mark- och exploateringsverksamheten, vilket bidrar till målet att samhällsbyggnadsprocessen ska fungera bättre. På mark- och exploateringsavdelningen har stödet från miljöavdelningen gjort att miljökompetensen inom verksamheten höjts och förståelsen för avdelningarnas verksamheter och roller ökat. Vidare har miljöfrågor kunnat omhändertas bättre i tidiga skeden och i beslutsunderlag.

Efter beslut i kommunstyrelsen har arbete påbörjats med att utveckla hamnområdet och den första fasen av projektet beräknas pågå under 2025. I exploateringsprojektet Norra Myran har projektet tagit fram gränsvärden för klimatpåverkan för mark och anläggning, både mark omkring byggnaden på kvartersmark och för kommunens mark (allmän plats). Enköpings kommun har deltagit i Vinnovaprojektet Hållbara markanvisningar vilket avslutades under våren och delar av resultatet har redan implementerats medan resterande delar kommer att implementeras under året. Översiktsplan 2040 med fokus på landsbygden och de mindre tätorterna har beslutats i kommunfullmäktige. Under året har även en ny detaljplan beslutats för Stattomten.

4 Uppföljning av mål

4.1 Kommunfullmäktiges målbild och övergripande mål

Kommunfullmäktiges övergripande målbild och mål för perioden 2024–2027 är att tillsammans skapa en tryggare kommun som vi är stolta över att bo och verka i.

Tillsammans skapar vi trygghet

"Trygga människor visar tillit, stöttar varandra och bidrar till en hållbar framtid tillsammans. Trygg är den som kan lita på att få stöd och hjälp i livets olika skeden, slipper vara rädd för olyckor och brott och lever i ett väl fungerande samhälle. Trygghet skapas när vi lever ett självständigt liv och är vårt allra bästa jag, samtidigt som vi känner samhörighet och stolthet i en jämlik och inkluderande omgivning."

För att alla ska bidra till ökad trygghet i Enköping fokuserar vi på tre övergripande koncernmål, våra tre S:

- *Samhörighet*
- *Självständighet*
- *Stolthet*

Tillsammans skapar vi trygghet

För nämnden innebär det:

Nämndens kärnuppdrag har sin grund i hållbar utveckling och vårt tillsyns- och kontrollarbete är i sig en trygghetsfaktor för kommuninvånarna. Det finns en allmän förväntan om att vi granskar och

kontrollerar verksamheter och bekräftar att lagar och regler efterlevs. Det är därför viktigt att vi informerar om vårt arbete.

En trygghetsfaktor är också att tillhandahålla kartor av hög kvalitet som är tillförlitliga för kommuninvånare, företag och blåljusverksamheter.

Trygghet skapas både direkt i samband med ärendens hantering och indirekt när kommunen växer och företag etableras.

Nämndens ärendehantering ska vara förutsägbar så att sökande upplever handläggningen, tiden och ärendets utgång som förväntad och ger möjlighet för dem vi möter att anpassa sina egna tidsplaner och processer.

Som arbetsgivare bidrar nämnden till en god arbetsmiljö präglad av trygghet och tillit. Trygga och motiverade medarbetare är en förutsättning för att uppnå nämndens mål och att utveckla våra verksamheter.

Under året har nämnden bidragit genom att:

Nämnden levererar kart-, mät- och GIS-tjänster i sitt kärnuppdrag i enlighet med den kvalitet och de handläggningstider som efterfrågas.

Byggavdelningen följer de lagstadgade tidsfrister som finns för handläggning av ärenden och erbjuder rådgivning både via mail och vid personliga möten om sökande så önskar.

Handläggningen utförs med hög rättssäkerhet vilket bidrar till trygghet vid myndighetsutövningen.

Miljöavdelningen har sedan årsskiftet bjudit in till krögargruppsträffar efter branschens önskemål i syfte att möjliggöra dialog, öka kunskapen och skapa trygghet kring tillsynen. Sedan tidigare bjuder även miljöavdelningen in till uppstartsmöten i projekt, något som uppskattas av berörda kommuninvånare och företag. Avdelningen har även ökat tillsynen på riskbaserade verksamheter, där organiserad brottslighet ofta förekommer, vilket bidrar till mer rättvisa villkor för näringslivet samt trygghet för medborgarna.

Nämnden tillhandahåller personella resurser till kommunstyrelsen avseende markförvaltning, strategiska markfrågor och exploatering för att säkerställa samhällsbyggnad och utvecklingsarbete enligt efterfrågan och behov i kommunen.

Samhörighet

För nämnden innebär det:

För nämnden innebär samhörighet att de parter som är inblandade i en process respekterar alla intressen och perspektiv och tar ansvar för att samspelet fungerar.

Genom digitala ärendesystem och e-tjänster förenklas kontakten mellan nämnden och dem vi möter. Det ger möjlighet till täta kontakter och gemensamt ansvar för att processen går framåt.

Under året har nämnden bidragit genom att:

Med utvecklade kart- och GIS-tjänster skapas förutsättningar för kommunens verksamheter att göra analyser och visualiseringar för att beskriva händelser, företeelser och trender för olika aspekter i samhället. När information presenteras på ett ändamålsenligt och tydligt sätt ökar också känslan av gemenskap och samhörighet.

Byggavdelningen deltar vid branschmöten som ordnas av näringslivsenheten. Bildandet av den

nya förvaltningen har bidragit till ökat samhörighet, förståelse och kunskapsutbyte mellan avdelningarna.

Miljöavdelningen närvarar och bjuder in till samverkansmöten och dialoger med både interna och externa parter i syfte att underlätta tillsyn och bidra till ökad regelefterlevnad.

Bildandet av den nya förvaltningen har bidragit till ökad förståelse och kunskap för de olika delarna i samhällsbyggnadsprocessen. Att mark- och exploateringsavdelningen haft en miljöresurs under våren har bidragit extra mycket till samhörigheten med miljöavdelningen.

Självständighet

För nämnden innebär det:

Nämnden erbjuder både fysiska möten och digitala arbetssätt. Våra system ger möjlighet att hantera ärenden oavsett plats eller tid på dygnet.

Människor är olika och behoven av hjälp och stöd från nämnden varierar. Vi förklarar processerna så att handläggningen och utgången av ärenden blir förutsägbar.

Under året har nämnden bidragit genom att:

Möjligheten till digitala arbetssätt ökar möjligheten för fler exploatörer, näringsidkare och privatpersoner att träffa kommunen. Den digitala miljön bidrar också till att göra nämnden till en modern och attraktiv arbetsgivare. Den underlättar också för kunskaps- och erfarenhetsutbyte med andra kommuner utan de koldioxidutsläpp och den tidsåtgång som många resor kräver.

Avdelningarna nås på flera olika sätt, däribland genom mejl, post och telefon. Miljöavdelningen har arbetat fram e-tjänster, bjuder in till fysiska möten och gör vårt yttersta för att bemöta den enskildes behov utifrån önskvärda kontaktvägar. Byggavdelningens digitala arbetssätt gör det enkelt att nå handläggarna och möten arrangeras både fysiskt och digitalt.

Kartunderlag av hög kvalitet och lättillgänglig information via webbkartor ger möjligheter för medborgare och företag att självständigt söka svar på frågor och att kunna sköta sina ärenden via e-tjänster.

Stolthet

För nämnden innebär det:

Nämndens myndighetsutövning har betydelse för den allmänna upplevelsen av trygghet och rättvisa. De vi möter ska känna ett stöd från oss och en stolthet över att bo och verka i kommunen. Vi anpassar vårt arbetssätt efter behoven och erbjuder både digital ärendehantering och fysiska möten.

Genom att vara en attraktiv arbetsgivare håller vi kvalitet och kontinuitet i verksamheterna. Stolta och motiverade medarbetare bidrar till nämndens utveckling, samarbetet i koncernen och nöjdheten hos dem vi möter.

Under året har nämnden bidragit genom att:

Medarbetarna känner stolthet över att arbetsplatsen är modern och att det finns möjlighet att utveckla ny teknik. Det gäller inte minst inom kart- och GIS-området där den digitala utvecklingen går snabbt både nationellt och inom EU. Det gör oss även till en attraktiv arbetsgivare.

Miljöavdelningen arbetar aktivt för en inkluderande och öppen arbetsplats där medarbetare trivs och utvecklas långsiktigt. Det uppnås genom tryggt ledarskap och öppen och ärlig dialog i syftet

att stärka varandra och resultatet bekräftas i medarbetarundersökningen.

På byggavdelningen upplever medarbetarna en stolthet över arbetsplatsen och de resultat som arbetet ger. Det höga resultatet vid senaste NKL-mätning bekräftar den positiva utvecklingen.

Mark- och exploateringsavdelningens medarbetare är stolta över att kunna bidra med kompetens och kvalitet i uppdragen från kommunstyrelsen inom markförvaltning, strategiska markfrågor och exploatering, inte minst genom innovativa arbetssätt kopplat till ekonomi, juridik och hållbarhet.

4.2 Utvecklingsmål för grunduppdraget

Integrera myndighetsperspektiven och geodata i samhällsbyggnadsprocessen

Fungerande samspel där myndighetsperspektiven och geodata skapar värden för verksamheter i samhällsbyggnadsprocessen.

Den nya förvaltningen har startat flera utvecklingsarbeten för att stärka samarbetet mellan avdelningarna och att öka förståelsen för varandras verksamheter och roller.

Myndighetsperspektiven kommer in tidigare i planerings- och exploateringsprocesserna.

Dessutom har en miljöinspektör avsatts specifikt för att delta i mark- och exploateringsprojekt vilket innefattar både arbetstid och finansiering.

Nyttan av geodata i samhällsbyggnadsprocessen är tydlig. Det pågår en utveckling inom till exempel öppna data och 3D-kartor och kart- och GIS-avdelningen erbjuder utbildningar i kart- och GIS-tjänster. Avdelningen deltar löpande i projekt och aktiviteter som syftar till digitala arbetssätt i exempelvis kommunens hållbarhetsarbete, digitala detaljplaner och webbkartan.

Förbättra kartans kvalitet

Kartans kvalitetsnivå ska uppfylla de behov som finns hos blåljusverksamhet och vid arbete med krisberedskap.

Arbetet med att genomföra "Blåljuskollen" har fortsatt under 2025. "Blåljuskollen" är en beskrivning av en kvalitetsnivå som tagits fram av Lantmäteriet och Trafikverket i samarbete, och för vilken de utfärdar ett godkännande efter en granskning. Själva granskningen tar en månad efter att en anmälan skickats in, men dessförinnan ska kommunen ha kvalitetssäkrat de geodataprocesser som berörs. Målet är att senast 2027 bli godkänd som kommun för Blåljuskollen, vilket bedöms vara genomförbart. De hinder som kan uppkomma ligger inte i själva datamängderna utan främst i brist på resurser hos de verksamheter som är informationsägare och därmed har ansvar för att rutiner och processer skapas och upprätthålls.

Hållbar arbetsgivare

Nämnden ska vara en hållbar arbetsgivare. För att lyckas behålla och rekrytera duktiga medarbetare behöver vi ett starkt arbetsgivarvarumärke. Vi behöver många ambassadörer bland medarbetarna, det vill säga medarbetare som kan tänka sig att rekommendera Enköpings kommun som arbetsgivare.

Bildandet av miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen har gett en grund för förbättrat samspel mellan planering, exploatering, bygg, miljö och geodata. Nu finns förutsättningar och möjligheter att lära känna andra verksamheter och kollegor, att skapa effektiva arbetsprocesser och att forma en gemensam förvaltningskultur. Under årets första del leddes arbetet av en tillförordnad chef men sedan i maj finns en ordinarie förvaltningschef på plats att utveckla förvaltningen framåt där medarbetarna trivs och pratar gott om arbetsplatsen. Parallellt med detta bildades även teknik-

och serviceförvaltningen som har flera verksamheter som ingår i samhällsbyggnad. De nya förvaltningarna behöver därför utvecklas tillsammans för att processerna och arbetsmiljön som helhet ska bli bra.

Nämndens budget

Nämnden prioriterar sina kärnverksamheter utifrån reglementet och tillgänglig budgetram.

Se kommentarer under ekonomi och ekonomisk analys.

5 Uppföljning av riktade satsningar och uppdrag

5.1 Satsningar och uppdrag från kommunfullmäktige

Uppdrag i KF:s årsplan	Uppföljning av uppdrag
Fokus på krisberedskap och brottsförebyggande arbete	<p>Byggavdelningen, miljöavdelningen och mark- och exploateringsavdelningen medverkar i samarbetet för brottsförebyggande mellan kommunerna kring Mälardalen.</p> <p>Miljöavdelningen utför tillsyn och tar fram rutiner i enlighet med vad som bestäms miljötillsynsgruppen (LACUS). Avdelningen har även utbildats inom krisberedskap av intern säkerhetsstrateg samt sett över aktuella krisberedskapsplaner.</p> <p>Enköpings kommun deltar i arbete med brottsförebyggande arbetet, kriminalitet och organiserad brottslighet inom ramen för Sunt samhällsbyggande. Mark och exploateringsverksamheten i Enköpings kommun är ansvariga för arbetet inom tidiga skeden i samhällsbyggnadsprocessen inom Sunt samhällsbyggande och under året har ett flertal träffar genomförts med de andra kommunerna. Teman har handlat om kunskapsdelning och arbetssätt kopplat till bland annat otillåten påverkan, aktörskontroller och verktyg för att upptäcka och förhindra kriminalitet i samhällsbyggnadsprocessen.</p>
Arbetsmarknadsåtgärder	<p>Byggavdelningen tar emot LIA-praktikanter som en del av yrkeshögskolornas utbildning av bygglovshandläggare.</p> <p>Miljöavdelningen har fått praktikplatsförfrågningar men till följd av att ledningsgruppen är relativt ny och inte helt komplett har man hittills tackat nej. En förhoppning är ta in praktikanter framöver. Miljöavdelningen har ett inplanerat studiebesök med jobbcentrum, socialförvaltningen, för att se om det går att tillgodose deras behov av praktikplatser.</p>
Näringslivsprogrammet och Landsbygdsprogrammet	<p>Nöjdkundindex, NKI för ärenden 2024 ökade totalt sett från 73 till 74. NKI för bygglov ökade medan miljö och serveringstillstånd minskade. NKI för livsmedel var i nivå med föregående år.</p> <p>Miljöavdelningen arbetar för att skapa bättre förståelse och dialog med näringsidkare, vilket bland annat synliggörs genom de branschträffar med krögare som kommunen nu bjuder in till.</p>

5.2 Satsningar och uppdrag från nämnden

6 Väsentliga personalförhållanden

Personalnyckeltal	2022 helår	2023 helår	2024 helår	2025 halvår
Antal tillsvidare- och visstidsanställda per sista jun/dec	68	61	65	91
Antal timanställda per sista jun/dec	0	0	0	1
Extern personalomsättning (%)	5,2	10,5	7	3,6
Sjukfrånvaro kort dag 1-14 (%)	3,3	2,6	2	2
Sjukfrånvaro lång dag 15- (%)	1,6	1,7	2,9	2,7
Total sjukfrånvaro (%)	4,9	4,3	4,8	4,7

Efter en organisationsöversyn blev miljö- och byggnadsnämnden 1 januari 2025 anställningsmyndighet för den nya miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen som förutom den tidigare förvaltningen i sin helhet även omfattar avdelningarna strategisk planering och mark- och exploatering som tidigare tillhörde tekniska nämnden. Under våren bestämdes att nämndsekreteraren som arbetar med plan-, mark- och exploateringsärenden skulle ingå i förvaltningen som också kompletterades med tjänsten biträdande förvaltningschef. Miljöavdelningen har under en tvåårsperiod utökats med två tjänster för arbete med markföröreningar. Våren 2024 utökades nämndens ansvar och förvaltning med alkohol- och tobakshandläggningen som tidigare tillhörde socialnämnden.

Nämnden har som mål att sjukfrånvaron ska vara högst 5% vilket uppnåddes 2024. Första halvåret 2025 ser sjukfrånvaron relativt oförändrad ut och förhoppningen är att målet nås även 2025. Personalomsättningen är hälften av föregående år vilket är glädjande eftersom kontinuitet på förvaltningen är viktig för det interna utvecklingsarbetet och våra möten med företag och medborgare.

Det faktum att förvaltningen är under uppbyggnad och initialt haft en temporär ledning samtidigt som verksamheterna har haft stora utmaningar verkar inte ha påverkat sjukfrånvaro och personalomsättning negativt. Chefernas och medarbetarnas positiva inställning och stora engagemang i den nya förvaltningen kan ha minskat risken för oro och stress kring organisationsförändringen. I höst fortsätter förändringsarbetet under ledning av den nya förvaltningschefen. I september genomförs en medarbetarundersökning där svaren blir viktiga för arbetsmiljöarbetet framåt.

Personalnyckeltal - årsarbetare utifrån arbetad tid*	2022 helår	2023 helår	2024 helår	2025 halvår
Tillsvidare- och visstidsanställda, antal årsarbetare	48	50	51	80
Timanställda, antal årsarbetare	1	0	0	0
Över- och fyllnadstid, antal årsarbetare	0	0	0	0
Övrig tid, antal årsarbetare	0	0	0	0
Totalt arbetad tid, antal årsarbetare	49	50	51	80

*Antal arbetade timmar har delats med schablontiden 165 timmar per månad för att få fram antalet årsarbetare. Arbetad tid innebär den faktiska arbetstiden exklusive till exempel semester, sjukfrånvaro, vård av sjukt barn, föräldraledighet, jour, beredskap och tjänstledighet.

7 Uppföljning ekonomi

Sammanfattning

Miljö- och byggnadsnämndens utfall för perioden januari-augusti är -26,7 miljoner kronor och motsvarar en avvikelse mot budget för samma period på plus 3,0 miljoner kronor. Avvikelsen förklaras främst av att budget för intäkterna periodiseras jämnt över året medan utfallet inte följer samma periodicitet men även av lägre personalkostnader på grund av vakanta tjänster och ledigheter samt lägre advokat- och konsultkostnader.

Helårsprognosen är 44,6 miljoner kronor, vilket ger en avvikelse mot årets budget motsvarande ett underskott på 0,1 miljoner kronor. Där ingår de beslutade men ofinansierade tjänsterna inom förvaltningsledningen respektive miljöavdelningen (förorenad mark). Besparingar har gjorts genom att inte återbesätta vakanta tjänster men det medför också att intäkterna minskar. I helårsprognosen ingår också en post på 1,35 miljoner kronor för deponier som i dagsläget är oförbrukad.

Mark och exploatering samt strategisk planering är nyttillkomna verksamheter för nämnden i och med den omorganisation som har trätt ikraft 2025. Därför finns inte siffrorna för dessa med i kolumnen Bokslut 2024 samt Utfall jan-aug 2024.

Avrundningar gör att summeringarna i tabellerna inte alltid stämmer utan det kan bli en differens på 0,1 miljoner kronor.

Resultaträkning

Intäkter / Kostnader (mnkr)	Bokslut 2024	Utfall jan-aug 2024	Utfall jan-aug 2025	Budget 2025	Prognos helår 2025	Avvikelse prognos helår mot budget
Taxor och avgifter	22,7	15,4	16,5	29,4	28,1	-1,3
Bidrag (intäkter)	0,1	0,1	0,8	0,3	0,2	-0,1
Övriga intäkter	6,4	4,1	20,1	17,9	16,7	-1,2
Summa intäkter	29,2	19,6	37,4	47,5	45,0	-2,5
Personalkostnader	-43,5	-29,2	-43,9	-67,9	-67,2	0,6
Bidrag (kostnader)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Köp av verksamhet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lokalhyror	-2,8	-1,9	-2,2	-3,3	-3,3	0,0
Övriga driftskostnader	-8,7	-5,9	-17,5	-20,0	-18,3	1,8
Kapitaltjänstkostnader	-0,6	-0,4	-0,5	-0,8	-0,8	0,0
Summa kostnader	-55,7	-37,4	-64,1	-92,0	-89,6	2,4
Summa totalt (mnkr)	-26,5	-17,8	-26,7	-44,5	-44,6	-0,1

Driftsredovisning

Verksamhet (mnkr)	Bokslut 2024	Utfall jan-aug 2024	Utfall jan-aug 2025	Budget 2025	Prognos helår 2025	Avvikelse prognos helår mot budget
Byggavdelningen	-6,4	-4,3	-3,8	-6,7	-6,6	0,1
Kart- och GIS-avdelningen	-4,5	-3,1	-3,3	-5,0	-5,0	0,0
Miljöavdelningen	-10,8	-7,3	-9,3	-10,3	-12,1	-1,8
Mark- och exploateringsavdelningen			-0,5	-3,3	-2,8	0,5
Avdelningen för strategisk planering			-6,3	-14,3	-12,5	1,8
Nämnd	-1,2	-0,8	-0,6	-1,1	-1,1	0,0
Stab och nämndsekreterare	-3,6	-2,3	-2,8	-3,8	-4,6	-0,8
Totalt (mnkr)	-26,5	-17,8	-26,6	-44,5	-44,6	-0,1

7.1 Ekonomisk analys

Analys kart- och GIS-avdelningen

Nedgången i byggande påverkar avdelningens intäkter för bland annat lägeskontroller. Även måttjänster som utförs åt teknik- och serviceförvaltningen har blivit färre jämfört med budget. Intäktsbortfallet på 0,6 miljoner kronor uppvägs av lägre personalkostnader på grund av ledigheter samt lägre konsultkostnad. Total prognos för avdelningen visar att budget följs.

Lantmäteriet har under våren sagt upp alla KFF-avtal (Kommunala förrättningsförberedelser) och grunden till det uppges vara problem med informationssäkerhet, men sannolikt har även ekonomiska skäl vägts in i beslutet. För Enköping innebär detta ett intäktsbortfall jämfört med budget på ca 0,2 miljoner kronor.

Till effekter av konjunkturen hör också kostnadsökningar för programlicenser och avtal för service- och underhåll av mätinstrument.

Kart- och GIS-avdelningen håller på grund av ekonomin en tjänst vakant under 2025. Med nuvarande resurser kommer nämnden inte kunna leverera det som förväntas i nivå med de ambitioner kommunen har. Utvecklingen blir fördröjd, till exempel genom att en 3D-stadsmodell har köpts in men som inte snabbt nog utvecklas för att kunna användas på ett sätt som skapar värde.

På kart- och GIS-avdelningen finns arbeten som behöver bedrivas oavsett konjunktur vilket gör att avdelningen inte har möjlighet att parera för resursunderskott. För att upprätthålla kvaliteten i primärkartan bedrivs ett kontinuerligt ajourhållningsarbete genom inmätningar och kartering. GIS-plattformens system behöver förvaltas genom uppgraderingar och ständig utveckling, ett kontinuerligt arbete som är eftersatt men nödvändigt, inte minst av säkerhetsskäl. Behovet av GIS-stöd till andra verksamheter påverkas inte heller av konjunkturen, där märks sedan länge en ständigt ökande förväntan att delta i utveckling och innovation, vilket i praktiken innebär tillkommande uppdrag för vilket det i nuläget saknas tillräckliga resurser.

Analys miljöavdelningen

Miljöavdelningens prognos för intäkter visar minus 1,3 miljoner kronor jämfört med budget. Det beror på vakanser, förändring i debitering av årliga avgifter på två större anläggningar för miljöskydd samt förseningar i hälsoskyddsprojekt till följd av en ökning av klagomålsärenden.

Prognosen för personalkostnader är att budget överskrids med 0,4 miljoner kronor. De två nya tjänsterna som tillsattes för att arbeta med förorenad mark är inräknade, men budgeten på 1,5 miljoner kronor, har inte tillförts för 2025. Att prognosen ändå visar ett överskridande av budget med endast 0,4 miljoner kronor beror på vakanser i främst avloppsverksamheten. Total prognos för avdelningen visar att budget överskrids med 1,9 miljoner kronor, vilket inkluderar en prognos på drygt 0,1 miljoner kronor för osäkra kundfordringar/konstaterade kundförluster.

Miljöavdelningen märker av lågkonjunkturen i mängden anmälningar och ansökningar som minskat. Taxan enligt alkohollagen för 2025 antogs inte i KF vilket påverkar budget då personalkostnaderna för berörda handläggare inte täcks. Vi är också i en omställning från fasta avgifter till timdebitering vilket kräver mer administration och nya arbetssätt, utöver det har ny lagstiftning kommit med kort varsel vilket också kräver tid för inläsning.

År 2025 innebär mycket omställningsarbete med exempelvis efterdebitering, ny lagstiftning och byggande av den nya förvaltningen med olika arbetsgrupper och mötesforum. Omställning kräver nya rutiner, samverkan och tid för sådant som finansieras av skattemedel, vilket kommer märkas av i budget för befintligt år, men ge positiva resultat framöver.

Analys byggavdelningen

Byggavdelningens prognos för intäkter visar minus 0,5 miljoner kronor jämfört med budget. Detta uppvägs av lägre nyttjande av bygglovskonsult. Nedgången i byggandet har stannat upp och vänt uppåt. Ärendeinflödet har ökat och är nu på normalnivå. Avdelningen har så här långt intäkter för sanktionsavgifter på 0,8 mnkr. En prognos på 0,2 miljoner kronor läggs för osäkra kundfordringar/konstaterade kundförluster. Total prognos för avdelningen visar på plus 0,1 miljoner kronor mot budget.

Analys mark- och exploateringsavdelningen

Mark- och exploateringsavdelningens prognos för intäkter visar minus 0,9 miljoner kronor jämfört med budget. Avdelningen har inte haft några vakanser men ledigheter ger ett plus på 0,3 miljoner kronor mot budget för personalkostnader. Konsultbudget överskrids något medan advokatkostnaderna förväntas bli lägre än budget. Total prognos för avdelningen visar på plus 0,5 miljoner kronor mot budget.

Under de senaste åren har konjunkturen bromsat in, befolkningsprognosen minskat och bostadsbyggandet minskat kraftigt i hela landet, så även i Enköpings kommun. Konsekvensen av detta är att färre exploateringsprojekt har startats och pågående projekt har fått förändrade tidplaner. Kommunen har dock fortsatt högt tryck från näringslivet och politiska ambitioner avseende utvecklingen av kommunen och Enköpings kommun är en mycket attraktiv kommun för såväl etableringar som bostäder.

Utvecklingen under 2025 är med hänsyn till läget i världspolitikerna svår att bedöma men för att kommunen ska vara redo när konjunkturen vänder är det viktigt att så mycket arbete som möjligt fortgår och att kommunen arbetar intensivt med det befintliga näringslivets behov samt med att stärka förutsättningarna för att nya företag ska etablera sig i kommunen. Tillgång till kommunal mark och förstärkning av resurser är viktiga förutsättningar för detta arbete.

Analys strategisk planeringsavdelningen

Strategisk planeringsavdelningens prognos för intäkter visar plus 0,8 miljoner kronor. Avdelningen har vakanta tjänster och prognosen för personalkostnader är plus 0,9 miljoner kronor mot budget. En något lägre kostnad för administrativa tjänster ger en total prognos på plus 1,8 miljoner kronor mot budget.

Lågkonjunkturen innebär att marknaden söker färre planbesked, framförallt har aktörerna mindre bråttom än tidigare. Trots lågkonjunktur så ligger verksamhetens intäktsnivåer över budgeterade nivåer. Verksamheten har under det senaste året genomfört ett kvalitetsarbete i syfte att motparten skall betala och stå för kommunens faktiska kostnader för detaljplanläggningen.

7.2 Åtgärder för budget i balans

Det av nämnden i april beslutade förslaget till ny taxa för geodataverksamheten kommer ge kart- och GIS-avdelningen möjlighet till ökade intäkter från externa kunder, och bättre förutsättningar för en mer stabil finansiering. Även internt finns en potential till ökade intäkter och besparingar, om förutsättningar skapas för att omsätta värdet av geodata och att frigöra avdelningens kompetens som intern resurs. För det behövs en mer stabil finansiering för avdelningens verksamhet och en tydligare policy för interndebitering.

Mark- och exploateringsavdelningen bevakar marknadsläget för markupplåtelser och markpriser kontinuerligt. Vidare arbetar verksamheten med att säkerställa att exploatörer bekostar de delar som tillkommer dem i exploateringsprojekten.

I övrigt hanteras underskott genom generell återhållsamhet i samband med återrekryteringar och konferenser i den mån det går utan att äventyra rättssäkerheten.

7.3 Uppföljning volymer

Verksamheter med volymuppräknig i RFM	Volymenhet	Volym budget enligt beslutad RFM	Volym prognos helår	Avvikelse volym prognos mot beslutad budget	Avvikelse prognos mot budget utifrån volym (mnkr)	Avvikelse prognos mot budget i driftsredovisningen (mnkr)
Bygg	Befolkning ^{1/2}	48 623	48 541	-82	0	
Kart/GIS-avdelningen	Befolkning ^{1/2}	48 623	48 541	-82	0	
Miljö	Befolkning ^{1/2}	48 623	48 541	-82	0	
Markförvaltning	Befolkning ^{1/2}	48 623	48 541	-82	0	
Plan	Befolkning ^{1/2}	48 623	48 541	-82	0	

8 Investeringsredovisning

8.1 Investeringsredovisning, årlig budget

Investeringar 2025 (mnkr)	Budget 2025	Utfall jan-aug 2025	Prognos helår 2025	Avvikelse prognos helår mot budget
Mätinstrument	-0,6	0	-0,4	0,2
Totalt (mnkr)	-0,6	0	-0,4	0,2

Kommentarer till investeringsredovisning, årlig budget

Investering av mätinstrument kommer att göras men kostnaden beräknas bli något lägre än budgeterat.

9Förväntad utveckling

Arbetet med strukturer och processer i förvaltningen behöver fortsätta för att effektivisera samhällsbyggnadsprocessen och att kvalitetssäkra ärendehantering i miljö- och byggnadsnämnden och kommunstyrelsen. Fungerande arbetsprocesser ligger sedan till grund för arbetsmiljö, engagemang och trivsel på förvaltningen.

Inom kart- och GIS-avdelningen saknas tillräckliga resurser för att kunna utgöra en strategisk resurs för hela kommunen. Att avdelningen ses som en strategisk resurs är kopplat till kommunens ambitioner inom bland annat digitalisering/innovation, klimatarbete och krisberedskap, som alla är utvecklingsområden där GIS och geodata har en viktig roll. Ett exempel på otillräckliga resurser i förhållande till ambitioner är upphandlingen av en stadsmodell i 3D, vilken varit möjlig att genomföra med centrala fondmedel men där det finns en risk att värdet i att ha en sådan modell inte kan omsättas på grund av att det inte finns resurser för det fortsatta utvecklingsarbete som behövs. Den vakans som avdelningen håller – som en följd av en nedgång i de taxefinansierade PBL-uppdragen – bör därför tillsättas snarast för att minska den risken. I ett större sammanhang, dvs. jämfört med andra kommuner och med geodatabranschen som helhet, kan man konstatera att Enköping ligger bra till ifråga om att hänga med i utvecklingen och vara förberedd för framtiden men att kommunen i nuläget saknar resurser att dra nytta av dessa goda förutsättningar – så som exemplet med 3D-modellen visar.

Kart- och GIS-avdelningens uppdrag inom digitalisering, innovation, datadriven verksamhet, klimatarbete, krisberedskap och attraktivitet för näringsliv och medborgare är en viktig del av en digital samhällsbyggnadsprocess. Användning av AI inom exploatering kommer att öka med t ex digitala tvillingar av stadsdelar och simuleringar av klimateffekter. För att tillvarata möjliga effektiviseringar och förbättringar som digitalisering och datadriven verksamhet ger behöver såväl kart- och GIS-avdelningen som mark- och exploateringsavdelningen förstärkas med resurser och kompetens inom området inom den kommande 5-årsperioden.

Miljöavdelningens verksamhetsområden utvecklas på flera sätt. Inom majoriteten av områdena blir lagstiftningen strängare, gränsvärden sänks och handläggningen förväntas ske snabbare. Lagstiftningsändringar kräver tid för inläsning och kunskapshöjning, vilket kräver mer resurser för att hinna med grunduppdraget. Kunskapen kring organiserad brottslighet ökar och förväntningarna på myndigheten likaså. Resursmässigt har miljöavdelningen vuxit senaste åren, främst till följd av att ha tagit över verksamheten från socialförvaltningen för alkohol och tobak samt för att länsstyrelsen lämnat över tillsynsansvar för ett stort förorenat område som kräver resursutökning. Den tillfälliga utökningen kopplat till förorenade områden skulle behöva kvarstå för att täcka behovet som finns framöver.

Det pågår omfattande lagändringar som medför stor påverkan inom byggavdelningens arbetsområde. Den 1 juli trädde en ändring av plan- och bygglagen i kraft som innebär stora förändringar i hanteringen av den tekniska granskningen av ärenden. Det kommer att ställa högre kompetenskrav och troligtvis flera utbildningsinsatser. Det väntas även att en lagändring träder i kraft den 1 december 2025. Den preliminära bedömningen är att vissa mindre ärenden kommer att försvinna men att tillsynsärenden istället kommer att öka. Konsekvenser av lagändringarna är att arbetssättet behöver förändras enligt de nya förutsättningarna. Större administrativa insatser behövs för att anpassa ärendehantering till de ändringar som kommer. Avdelningen bedömer att behovet av rådgivning ökar avsevärt. Bedömningen är också att fördelningen mellan skattefinansierade och taxefinansierade delarna av verksamheten kommer påverkas och medföra att kostnadstäckningsgraden minskar.

Mark- och exploateringsavdelningen kommer under perioden att påbörja arbetet med hantering av otillåten markanvändning av kommunal mark tillsammans med bygglov och allmän plats. Verksamheten bedömer att det krävs omfattande utredningar samt involvering och prioritering av berörda politiska nämnder.

Kommunen har för avsikt att omvandla hamnen till en blandad stadsdel med bostäder, kontor och rekreation. Mark- och exploateringsavdelningens bedömning är att projektets omfattning och komplexitet gör att projektet behöver förstärkas med bland annat en ekonomiresurs för att säkerställa framdrift och minska kommunens risker. Avdelningens bedömning är att den långsiktiga ekonomiska påverkan på miljö- och byggnadsnämnden inom exploateringsverksamheten främst kommer att utgöras av behov av utökade projektledarresurser och förstärkningar hos miljöavdelningen för att kunna hantera tillstånds- och saneringsfrågor samt stöd i miljöfrågor i exploateringsprojekten. Klimateffekterna innebär att kommunen under den kommande 5-årsperioden kommer att behöva jobba mer med både förebyggande och avhjälpanande åtgärder. Utifrån miljö- och byggnadsnämndens roll som anställningsmyndighet bedömer avdelningen att det redan idag och framåt finns ett växande behov av resurs och kompetensförstärkning för att omhänderta dessa frågor inom den mark som avdelningen förvaltar.

På strategisk planeringsavdelningen finns för närvarande två vakanser som uppstod i maj månad. En av vakanserna är en tjänst som vattenstrateg som visade sig vara svårrekryterad och om avdelningen inte lyckas rekrytera denna tjänst kommer det påverka framdriften i kommunens vattenarbete.